

Nr 353.

Av herr Hage, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 353, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen.

I propositionen nr 353 har Kungl. Maj:t framlagt förslag bl. a. till utvidgning av valkretsarna för erhållande av en från proportionell synpunkt sett bättre representation mellan de olika partierna. Att *något* bättre resultat i detta avseende erhålles genom en sådan anordning, torde vara otvivelaktigt. Men skall man uppnå målet, en verkligt proportionell representation, då torde det vara nödvändigt — vilket även framhållits av undertecknad i en framställning till de s. k. proportionsvalssakkunnige — att man vidare utvecklar systemet, t. ex. genom en metod med *överföringsmandat*, för vilket system redogöres i nämnda sakkunniges betänkande nr II.

Mot detta systems användande invända emellertid nämnda sakkunnige, att det förutsättes, att en ändring av grundlagen (riksdagsordningen) måste ske, innan metoden kan införas i vallagen, och grunda sakkunnige sin uppfattning i denna fråga på det förhållandet, att metoden innebär, att valet av en riksdagsman, tillhörande ett visst parti inom en viss valkrets, sker även med hänsynstagande till röster, avlämnade i andra valkretsar under samma partis partibeteckning. Metoden skulle alltså enligt sakkunniges uppfattning innebära ett brytande mot bestämmelserna i riksdagsordningen, att riksdagsmannen skall väljas »*inom* valkretsen».

För egen del anser jag, att grundlagens ordalydelse ej innebär, att densamma skall tolkas på ett dylikt sätt. Trots detta är det ej min mening att vid årets riksdag framlägga förslag om införande i vallagen av bestämmelser om användande av det ovan nämnda mandatöverföringssy-

stemet, då det ej torde finnas någon möjlighet att vid denna riksdag erhålla majoritet för mitt yrkande i denna punkt.

Däremot skall jag tillåta mig att här framlägga förslag till en annan reform med avseende på vallagen till riksdagen, en reform, som även av mig framfördes i ovannämnda framställning till proportionsvalssakkunnige, nämligen att vid utdelningen av mandaten mellan partierna (parti = samtliga under en viss partibeteckning avgivna röster) den s. k. valkvotsregeln skall användas i stället för den s. k. d'Hondtska regeln. Av utredningen i sakkunniges utlåtande framgår tydligt — vilket jag även framhållit i min framställning till sakkunnige — att denna fördelningsregel är den, genom vilken man uppnår en representation, som mest närmar sig den representation, som varje parti har rätt till med hänsyn till partiets röststyrka i hela landet.

Det torde alltså vara synnerligen befogat — om man verkligen med den nu föreslagna reformen avser en verkligt proportionell representation — att denna metod i detta fall får komma till användning.

* * *

Utöver denna ändring i regeringsförslaget vill jag även framföra krav på en annan ändring av mindre betydelse i den kungl. proportionen. Jag påyrkar nämligen, att i § 21 (bestämmelser angående val till första kammaren) insätts i andra stycket, tredje punkten, efter: »utsedd till riksdagsman» orden: »inom valkretsen». Detta förtydligande torde vara nödvändigt, då i annat fall bestämmelsen torde kunna uttolkas så, att en person, som valts till II kammaren eller som valts inom en annan valkrets till medlem av I kammaren, ej kan väljas till suppleant i I kammaren, vilket ej torde vara meningen.

* * *

Med hänvisning till ovanstående och under antagande, att resp. utskott utformar lagtexten, om min framställning bifalles, hemställes alltså,

dels att riksdagen måtte vid behandling av prop. 353 ändra »Lagen om val till riksdagen av den 26 november 1920» på sådant sätt, att vid val till riksdagens kamrar vid fördelningen av platserna mellan

partierna det bestämmes, att den s. k. valkvotsregeln
(och det största överskottets regel) skall användas;
dels ock att riksdagen måtte vid behandling av
nämnda proposition i § 21 (andra stycket, tredje punk-
ten) i ovannämnda lag insätta orden: »inom valkretsen».

Stockholm den 4 maj 1921.

Ernst Hage.
